

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

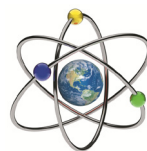
№1
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 772 sahifa,
5-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Talabalarda tolerantlikni shakllantirish zarurati va samaradorligi.....	28
Bafayev Muxiddin Muxammadovich	
Muhandislik grafikasi bo'yicha raqamli kompetensiyalarni shakllantirishda grafik dasturlardan foydalanish metodikasini yaratish	34
Axmatova Asila Akmaljon qizi	
Investigation on the Efficacy of Pedagogical Approaches in Virtual Learning	37
Burkhonova Zarafuz Qobilovna, Makhmudov Shaxboz Muzzafarovich	
The Role of Input And Interaction in Second Language Acquisition.....	40
Dilorom Poyonova	
Muhandislik yo'nalishida kartografiya fanini integratsiyalashgan holda o'qitish	45
Kazakbayeva Muxabbat Turabayevna	
Incorporation of Moocs Into the Digital Educational Framework for the Development of Professional Speech Culture.....	49
Kudrat-Zoda Kamola Alisherovna	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	52
Makhmudova Ugliy Baxtiyarovna	
Kognitiv yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning media savodxonligini rivojlantirish	57
Mirzayeva Mayramxon Zaynobiddinovna	
Transformatsion yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirish.....	61
Mirzayeva Ziyoda Uktamjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni tanqidiy fikrlashga o'rgatish	65
Qurbonboyeva Gulnoza Mahmud qizi	
An Online Service that Integrates Up-To-Date Content From Well-Known Mooc Platforms	68
Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Abdurahmonova Osiyo Jahongirovna	
The Fourth Phase of Distance Education: Integrated Technologies and Moocs	71
Rahimberdiyev Rustam Abdunasirovich, TaranenkoTatyana Viktorovna	
Gamifikatsiya orqali iqtidorli o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish	74
Rustamova Manzura Mirkamolovna, Xaytbayeva Malika Qobil qizi	
Boshlang'ich ta'lim fanlarini didaktik o'yinlar orqali tushuntirish	77
Rustamova Manzura Mirkamolovna, Shomaxsudova Diyora Dilshod qizi	
O'smirlar orasida alkogolizm, giyohvandlik va toksikomaniya profilaktikasi	80
Sh. F. Mustafayeva	
Educational Physics Experiments: Methods and Didactic Strategies for Developing Critical Thinking in Students	85
Turayev Alimjan Bahriddinovich	
The Problems of Remote Learning Technology and Global Trends in University Education Development.....	88
Tursunov Begzod Sherzodovich, Shukurova Madina	
A Case Study of Humanities Disciplines Using Massive Open Online Courses as a Resource for Blended Learning	91
Tursunov Begzod Sherzodovich, Eshkabilov Kodirali Davlatmuratovich	
Modern Education and Training Practices for Future Dentists	94
Turumova Marjona Bahodirovna	
Kommunikativ yondashuv asosida nutqiy kompetensiyani shakllantirish.....	98
Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna	

Maktabgacha ta'lim jarayonida mutaxassislik fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar: amaliy muammolar va ularning innovatsion yechimlari	102
<i>Xabibulayeva Shaxrizoda O'ktam qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarda nutq o'stirish darslari orqali Soft Skills ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy pedagogik psixologik asoslari	106
<i>Xoldarova Mubina Qudratbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi muhit va uning turlari	110
<i>Xolmirzayeva O'g'iloy Murotali qizi</i>	
Развитие компетенций студентов-биологов в изучении языков	114
<i>Абдуллаева Нигора Курбановна</i>	
Формирование интереса и повышение эффективности школьного урока физической культуры	118
<i>Мукимов Олим Эргашевич</i>	
Incorporation of Massive Open Online Courses Into the Higher Education Framework	122
<i>Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Nasrullayev Javlonbek Tal'atjonovich</i>	
Совершенствование инновационной методики социально-педагогической деятельности будущих педагогов в полилингвальной среде с использованием искусственного интеллекта	125
<i>Хужаниязова Гузаль Юлдашевна</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ faoliyatini xalq og'zaki ijodi asosida rivojlantirish	130
<i>Abduraximova Muxabbat Allayevna</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'rganiladigan nostandart masalalar	133
<i>Karimova Kunduz Ruzibayevna, Yo'ldosheva Tojigul Ulug'bek qizi</i>	
Video-marketingning iste'molchilar jalb qilinishiga ta'siri: Tiktok va Youtube misolida.....	138
<i>Rustamova Ma'mura Asqar qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kognitiv jarayonlarini diagnostika qilish	141
<i>Shorustamboyeva Shahnoza Ulug'bekovna</i>	
The use of Visualization Technology as a New Trend in Teaching the English Language	144
<i>Tursunoy Ortiqova</i>	
Didaktik drama asosida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda narrativ yondashuvning asosiy tushunchalari tahlili	149
<i>Xolbayeva Dildora Azizovna, Sadiyeva Shaxnoza Xusanovna</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini o'qitishda work-based learning metodikasini qo'llash ..	153
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Bo'lajak shifokorlarni tibbiy amaliyotga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	156
<i>Murtazayeva Nasiba Komiljonovna</i>	
Autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'limni tashkil etish	159
<i>Xusnidinova Saodat</i>	
Muloqot madaniyati asosida liderlik fazilatlarini shakllantirishning samarali usullari	163
<i>Djumayeva Dildora Isroilovna</i>	
Integrating Quizlet, Kahoot, and Padlet Into Vocabulary Instruction: An Experimental Study With Undergraduate Philology Students.....	167
<i>Inoyatova Umida Boxadir qizi</i>	
Advantages and Disadvantages of Teaching Students Via Competent Based Approach in Order to Improve Their Listening and Speaking in Finland	171
<i>Abdukhakimova Kamola Akmalovna, Rahmatova Mohijahon Ahmad qizi</i>	
Kimyo ta'limida iqlim o'zgarishlariga oid ilmiy ma'lumotlar asosida qaror qabul qilish kompetensiyasini rivojlantirish	175
<i>Akbarova Saidaxon Rustamovna</i>	
Tibbiyot oliy ta'limida pediatriya talabalari klinik fikrlashini rivojlantirishda muammoli ta'lim metodlarining roli.....	180
<i>Atadjanova Shaira Xalilovna, Umarkulov Muxtorali Islomkulovich</i>	

Individual ta'lim muhiti asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kasbiy-metodik tayyorlashni takomillashtirish.....	185
<i>Azamatova Dildora Shuxrat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim-tarbiya tizimida raqamli ta'limni joriy etishning innovatsion yondashuvlari va samaradorlik omili.....	189
<i>Babayeva Dilnoz Xaydarovna</i>	
O'qish savodxonligini oshirishda xalqaro tadqiqotlarning o'rni (PISA va PIRLS)	192
<i>Barakayeva Shahnoza Fazliddin qizi</i>	
Yosh rahbarlarda boshqaruv stressining namoyon bo'lishi va boshqaruv faoliyatiga moslashuv muammolari: ta'lim tizimi sharoitida psixologik holat tahlili.....	195
<i>Djavgarova Dilfuza Shuxrat qizi</i>	
Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlardan foydalanish asosida oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv samaradorligini oshirish strategiyalari.....	199
<i>Duvlayeva Nozigul Xolmuxammad qizi</i>	
Enhancing English Learners' Pronunciation Through AI-Based Language Applications.....	203
<i>Egamova Munisa Khakim kizi</i>	
Maktab ta'lim tizimining dars jarayonlarida elektron qo'llanmalardan samarali foydalanish.....	208
<i>Kodirov Akbar Shuxratovich</i>	
Improving the Methodology of Teaching Biochemistry in Medical Higher Education Institutions Through Virtual Laboratory Tools	213
<i>Mamadaliyeva Zarina Rakhmat kizi</i>	
O'smirlarda kommunikativ tolerantlik muammosining nazariy-metodologik asoslari.....	218
<i>Mirsidikova Aziza Mirvohidovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining sog'lom turmush tarzini tashkil etishning nazariy asoslari	221
<i>Muxtorova Xusnidaxon Abdug'oprovna</i>	
Improving the Theoretical and Methodological Foundations for Integrating Generative Artificial Intelligence Technologies Into English Language Teaching in Higher Education	226
<i>Nigmatova Nozimakhon Ulugbek kizi</i>	
Maktabgacha ta'lim va oila hamkorligi: zamonaviy yondashuvlar va ilmiy asoslar.....	229
<i>Omondavlatova Diyora Otabekovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida iqtidorli talabalarning ilmiy va ijodiy kompetensiyalarini aniqlashga yo'naltirilgan axborot tizimini yaratish	233
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Ro'zimatova Saidaxon Abdivoixid qizi</i>	
O'quvchilarni o'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari vositasida vatanparvarlik ruhida tarbiyalash pedagogik muammo sifatida.....	237
<i>Qodirqulov Nodirbek Hamroqul o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida talaba-qizlarning kasbiy, madaniy va kommunikativ faoliyatlarini samarali tashkil etish	242
<i>Qurbonova G. M.</i>	
Kasbiy tayyorgarlik jarayonida refleksiv yondashuvning metodologik asoslari	245
<i>Raxmatova Shaxnoza Oybek qizi</i>	
Inkluziv ta'limda pedagogik diagnostika: maxsus ehtiyojli o'quvchilarning o'quv yutuqlarini baholash	248
<i>Norqobilova Rayxona Davlatovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	252
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	254
<i>Shaymatova Aziza</i>	
Dasturiy-metodik majmuani ishlab chiqish bosqichlari hamda pedagogik talablar.....	259
<i>Soliyeva Gavharoy Yodgorjon qizi</i>	
Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda pedagogik metod va o'yinlarning samaradorligi	265
<i>Suyarova Orzigul Sodiq qizi</i>	

Yoshlarni nikohga tayyorlashda shaxsiy omillar va psixologik yetuklik.....	269
To'xtamatova Nargizaxon Abdullayevna, Buranova Sevara Sa'dullayevna	
O'zbekiston umumiy o'rta ta'lim tizimida rahbarlarning liderlik kompetensiyalarining hozirgi holatini diagnostika qilish	273
Taylakova Dilnoza Norbekovna, Latifova Mavjuda Xurramovna	
Ta'limga o'qib tushinishni sun'iy intellekt bilan integratsiya qilish imkoniyatlari va pedagogik strategiyalari.....	276
Umarov Bahrom Norboyevich	
Talabalar mobilligi jarayonida pedagogik qo'llab-quvvatlash mexanizmlari.....	281
Xabibullayev Alimardon Xidoyatillayevich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarni tayyorlashda kompetensiyaviy yondashuvning roli va ahamiyati.....	286
Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi	
Boshlang'ich sinflarda chet tilini o'rganishning ahamiyati va undagi zamonaviy yondashuvlar	289
Yoqubjonova Mohlaroyim Abdumalik qizi	
O'smir shaxsida refleksiyani shakllanishida ota-ona munosabatlarning ta'siri	292
Yulchiboyeva Dilfuza Ergashevna	
Boshlang'ich ta'limda geymifikatsiya orqali til kompetentligini rivojlantirish.....	297
Zokirova Sohba Muxtoraliyevna, Nurmuhamedova Dilshoda Zaynobiddin qizi	
Профессиональная этика педагога высшего учебного заведения	302
Журабекова Хабиба Мадаминовна	
Ortodontiyada mioterapiya: miogimnastik dentoalveolyar apparatlarni qo'llashning taqqoslama tavsifi	305
Tursunov Begzod Sherzodovich, Sayfulayeva Aziza Anvarovna	
Музейная педагогика на уроках воспитания в средней школе: методика включения музейных практик в процесс обучения и воспитания подростков	308
Умрихина Виктория Игоревна	
21St Century Dental Innovation Technologies: An Overview	314
Khojimurodov Burkhon Ravshanovich	
Цели и задачи педагогических систем, основанных на конструктивизме в общеобразовательных школах	317
Шарипова Шахноза Шавкат кизи	
Способы повышения мотивации учащихся при изучении русского языка.....	321
Эшонкулов Хамрокул Маматкулович	
Yosh sportchilarda jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishda funksional mashqlarning ahamiyati.....	326
Aminov Botir Umidovich	
Nutqiy faoliyatda fikr va til tizimlari.....	330
Axmedova Muyassar Xadimatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga xorijiy tilni o'rgatish psixologiyasi	333
Axmedova Muyassar Xadimatovna, Halimova Gulasal Xamroqulovna	
10–12 yoshli tennischilarda texnik tayyorgarlik samaradorligini oshirish uslubiyati	336
Axmedova Nafisa Isaxodjayevna	
Bo'lajak pedagoglarda hayotiy ko'nikmalarini shakllantirish masalalarining ilmiy tadqiqi.....	340
Axunbabayeva Shaxnoza Shuxratovna	
Musobaqa oldi bosqichida tennischilarning maxsus jismoniy sifatlarini kompleks mashqlar yordamida rivojlantirish uslubiyati.....	345
Azamatov Abdullo Isaxo'ja o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuv	349
Choriyeva Durdona Anvarovna, Po'latova Mahfuza To'liqin qizi	
Xorij olimlari tadqiqotlarida mustaqillik sifatini rivojlantirishga oid yondashuvlar	354
D. A. Saliyeva	
Milliy adabiyot namunalari yordamida talabalar tanqidiy tafakkurini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	358
Erallyeva Dilnoza Oybek qizi	

Oliy ta'lim tizimida tyutorlik institutini rivojlantirishning dolzarb masalalari	362
<i>Kandaxarov Zafar Ishratovich, Tajibayeva Komila Taxirjonovna</i>	
Integrating Communicative and Task-Based Approaches in English Language Teaching Within a Learner-Centered Framework	366
<i>Madinabonu Farkhodova</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda ijobiy munosabatlarni shakllantirish usullarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	370
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari	373
<i>Mamatova Dilnoza Bekpo'latovna</i>	
7-sinf biologiya kursini o'qitishda o'quvchilarning metodologik savodxonligini shakllantirish	377
<i>Mirzayeva Nigoraxon Ibrohimjon qizi, Azimov Bekjon Ibrohimjon o'g'li</i>	
10–12 yoshli belbog'li kurashchilarini o'quv-mashg'ulot jarayonida koordinatsion qobiliyatlarni takomillashtirish	380
<i>Mirzoqulov Sh. A.</i>	
Pedagog xodimlarning malaka-mahoratini oshirish – samaradorlik omili	384
<i>Musurmonova Mariya Burxonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligini tizimli yondashuv asosida boshqarishning pedagogik mexanizmlari	387
<i>Muxamatova Gulmira Erkinjon qizi</i>	
Zamonaviy o'zbek tilida so'z tartibi va sintaksis xususiyatlari	392
<i>Narimova Gulnora Abdumannonova</i>	
Ilmiy va innovatsion boshqaruv yondashuvlari orqali o'quv jarayoni samaradorligini oshirish texnologiyalari	396
<i>Norbo'tayev Baxtiyor Abduraximovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida algebraik fikrlashni rivojlantirishda mental arifmetikaning o'rni va roli	400
<i>Nurillayev Samad Safarovich, Qodirova Nilufar</i>	
Bolalarning sportga oid ta'lim-tarbiya madaniyatini shakllantirish omillari va yo'nalishlari	405
<i>Ochilov Jonibek Abdo'xomid o'g'li, Rishad Badayev</i>	
Raqamli ta'lim jarayonida pedagoglarning AKT va media savodxonligini oshirish bo'yicha samarali metodik yondashuvlar	408
<i>Rashidov Sherzod Abdirayimovich</i>	
Didaktik o'yinlar yordamida o'quvchilarning ona tiliga doir bilimlarini mustahkamlash	413
<i>Raxmataliyev Sherzod</i>	
Bosh harflar ramzga aylanganda: monogrammaning zamonaviy grafik dizayndagi ahamiyati	416
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Ta'limning raqamli transformatsiyasi sharoitida o'quvchilarning o'quv-biluv faoliyatini faollashtirish usullari	420
<i>Xakimova Yoqutxon Toxirjon qizi, Tursunova Saida Soliyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida noverbal muloqot kompetensiyasini shakllantirish metodlari	423
<i>Xolmo'minova Bahora Abdujalolovna</i>	
Frustratsiya holatining psixologik mohiyati va uni yengish mexanizmlari	426
<i>Y. E. Sobirov</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ertaklarni hikoya qilishda motiv va syujetning tarbiyaviy ahamiyati ("Pahlovon Rustam" ertagi misolida)	430
<i>Zulayxo Nazarova, Farangiz Mardiyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarining rasmiy veb saytlari sifatini oshirishda sun'iy intellektdan neft va gaz sohasida foydalanish muammolari	433
<i>Tajetdinova Gulnara Abatbay qizi</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии	437
<i>Шадиева Нигора Шариповна, Нуруллоева Нилуфар Рузимбоевна</i>	

Ilk yoshdagi bolalar nutqi rivojlanishini psixologik xususiyatlari.....	442
<i>Axmedova Muyassar Xadimatovna, Rajabova Sarvinoz Raxmon qizi</i>	
O'quvchilarda mustaqil ta'lim faoliyatini shakllantirishda kognitiv va metakognitiv strategiyalarning o'zaro integratsiyasi	445
<i>Boymonov Hoshim Isroilovich</i>	
Socio-Psychological Characteristics of the Impact of Social Stigma on the Psycho-Emotional State of Women Experienced in Domestic Violence	449
<i>Dumarova Gulfira Kozimbekovna</i>	
Interfaol o'qitish metodlari orqali o'quvchilarda kommunikativ qobiliyatni rivojlantirish texnologiyasi.....	452
<i>Jalilova Sevinch Shuhrat qizi</i>	
Akmeologik yodashuv asosida o'quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash metodikasi.....	455
<i>Kuchkorova Ozoda G'ayrat qizi</i>	
Sportchilarning jismoniy tayyorgarliklari	459
<i>Madaminov Oribdjan Nishanbayevich</i>	
Psixokorreksiya va psixodiagnostikada proektiv metodning qo'llanishi.....	462
<i>Narbasheva Mexri Achilovna, Odinayeva Farangiz Ilxombek qizi</i>	
Talabalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning psixologik jihatlari	465
<i>Safayev Nuriddin Salixovich</i>	
Bolalar nutqini o'stirish jarayonida milliy tarbiyani yo'lga qo'yishning pedagogik imkoniyatlari	469
<i>Valijon Qodirov, Umarova Mubina Ziyoyidin qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlik rivojlanishining psixologik-pedagogik xususiyatlari.....	473
<i>Xolboyeva Gulnora Ulashovna, Hamidova Anisa Olimovna</i>	
O'quvchilarning informatika va axborot texnologiyalari fanidan mustaqil o'quv faoliyati natijalarini baholash metodikasi (IIV akademik litseylarida iivakademik.uz veb-platformasi misolida).....	476
<i>Axmedov Yodgorbek Olimjonovich</i>	
Влияние цифровых технологий на современное общество.....	482
<i>Абдукаримова Шахноза Набиевна</i>	
Mantiqiy tafakkurning falsafiy asoslari va zamonaviy tafakkur turlari (kliplik, tanqidiy, kreativ tafakkur va boshqalar)	485
<i>Jo'rayev Shuhratbek Maxamadaliyevich</i>	
Aralash ta'lim (blended learning) texnologiyasidan foydalanish orqali tasviriy san'at darslarini samarali tashkil etish.....	488
<i>Olimov Anvarjon Mamirovich</i>	
Biblioterapiyani bolalarga singdirishda o'qituvchining tashkilotchiligi	491
<i>Djabborov Ma'sud, Norova Maftuna Karimovna</i>	
Sportchilarning jismoniy tayyorgarlik jihatlari tahlili.....	493
<i>Madaminov Oribdjan Nishanbayevich</i>	
Raqamli muhitda ta'lim sifati nazoratini boshqarish mexanizmlarining nazariy asoslari.....	496
<i>Sattoriy Shohruh Abdijabbor o'g'li</i>	
O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitish: nazariy va metodologik yondashuvlar	500
<i>Abdullayeva Asila Abdulxodiyevna</i>	
Methods for Enhancing English Speaking Skills in the Classroom	504
<i>F. Kh. Eshboyeva, Mamayusupova Nihola Ulugbek kizi</i>	
Jamiyatdagi o'zgarishlar va til rivoji	509
<i>Igamnazarova Nafisa Saidnazarovna</i>	
Ta'lim sifati oshirishda fanlararo integratsiyaning dolzarbligi va ahamiyati.....	514
<i>Ismoilova Gulrux Ulug'bekovna</i>	
Sociocultural Factors Influencing Language Learning Among Central Asian Students.....	519
<i>Mamataliyev Davronbek</i>	
IB kelajak ta'limining asosiy jihatlari	523
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	

O'qish savodxonligi mashg'ulotlarida ertak va maqollardan foydalanish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	528
N. Q. Olimova, X. Xamidova	
Pedagoglarda frustratsion tolerantlik bo'yicha tafovutlarning ifodalanishi	532
Nurmatov Nurhayot Nurziyat o'g'li	
Gamifikatsiya texnologiyasining boshlang'ich ta'limdagi pedagogik samaradorligi	538
Nurniyazova Albinaxan Saparniyazovna	
Teatr pedagogikasining bo'lajak tarbiyachilar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni	542
Nurova Rohila Ismoil qizi	
Bolalar kvazimuloqotining psixolingvistik xususiyatlari	547
Yuldasheva Dilafuz Maxamadaliyevna	
Педагогические условия формирования у старших дошкольников основ экономической культуры ..	550
Жураева Наргиза Таировна, Азимова Махбуба Хасановна	
Развитие лексико-грамматического строя речи у детей старшего дошкольного возраста в проектной деятельности	553
Жураева Наргиза Таировна, Алимова Зилола Закировна	
Обогащение представлений старших дошкольников о разных странах мира в детской проектной деятельности	556
Жураева Наргиза Таировна, Дониёрова Шахзода Зафаровна	
Использования дидактических игр для развития коммуникативных умений в группе детей старшего дошкольного возраста	560
Жураева Наргиза Таировна, Рахманова Гуласал Рахматуллаевна	
Развитие творческих способностей дошкольников средствами музыкального фольклора	564
Жураева Наргиза Таировна, Хашимова Хилола Абдусаттаровна	
Karalli va takroriy limitlar orasidagi bog'liq	568
Mambetturdiyev Muxammedali	
Современные заимствования в русском языке (названия фаст-фуда)	572
Рабиева Рухшона Бобожонова	
качественное высшее образование - основа инновационного прогресса Узбекистана	576
Расулов Илхом Инамович	
Texnologiyalar yordamida og'zaki tarjimoni takomillashtirish:	
AI va avtomatik translyatsiya tizimlarining imkoniyatlari	580
Rajabova Umida Rajab qizi	
Kompyuter grafikasi vositalari yordamida ta'lim jarayonini tashkil etishning pedagogik asoslari	583
Ergasheva Dilafuz Chori qizi	
A Conceptual Teacher Digital Competence Model for Vocational Education	587
Alisher Jumanov, Guloyim Rakhimboyeva	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentligi tushunchasi	591
Sa'dullayeva Nafisa Ilhomjon qizi, Abdullayev A'zimjon Abduvali o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalar iqtidorini rivojlantirish muammosining pedagogik-psixologik talqini	594
Sapayeva Gulnoz Azimbayevna	
Zamonaviy va an'anaviy tarbiya uslublarining maktabgacha yoshdagi bolalarga psixologik ta'siri. O'zbekiston oilalarida qiyosiy tahlil	600
Tursunova Aziza Ixtiyorovna	
Tarbiyachi faoliyatida tarbiyalanuvchi shaxsni rivojlantirishning zamonaviy psixologik-pedagogik yondashuvlari	603
Yusupova Vasila Yangibayevna	
Профессиональная этика педагога высшего учебного заведения	606
Журабекова Хабиба Мадаминовна	
Boshqaruv kompetentligini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar va pedagogik texnologiyalar	609
O'rmonov Elmurod Mamasoliyevich	

Umumta'lim maktabi o'quvchilarining kreativ fikrlashini tarbiya darsligi vositasida rivojlantirish	612
<i>Abdisharipova Shaydo Bahtiyor qizi</i>	
The Effectiveness of Visual Teaching Methods in Developing Self-Directed Learning Competence Among Undergraduate Mehnat Muhofazasi va Texnika Xavfsizligi Students	615
<i>Abdullayeva Mukhlisakhon Akhrorjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda innovatsion ta'lim texnologiyalarini qo'llashda xorij tajribasi	620
<i>Aliyeva Ravshanoy Zaripovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda axborot texnologiyalari fanini o'qitishning tashkiliy shakllari va ta'lim vositalari	624
<i>Daniyarova Sarbinaz Maxsetovna</i>	
Nutq madaniyatini shakllantirishda kommunikativ yondashuvning nazariy asoslari	627
<i>Davlatova Nigora Berdimurot qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlikni tizimli boshqarishning ilmiy-pedagogik asoslari	631
<i>Fotima Uralovna Jumanova, Muxamatova Gulmira Erkinjon qizi</i>	
Yosh mutaxassislarda ijtimoiy muhitga moslashishda emotsional intellektning namoyon bo'lishi	635
<i>G'affarova Nazira Fayzulla qizi</i>	
Ko'p ma'noli so'zlarning badiiy matnda qo'llanilishi	639
<i>G'ulomova Zilola Rafiqjon qizi</i>	
Oilaviy munosabatlarda er-xotin bir-birini o'zaro tushunishining o'ziga xosligi va ahamiyati	642
<i>Ibaydullayeva Umida Rustamjonovna</i>	
Gospital maktablar faoliyatini tashkil etishda Buyuk Britaniya, AQSh, Finlyandiya, Germaniya va Gretsiya tajribalardan foydalanish	646
<i>Isakulova N. J.</i>	
Interactive Approaches to Developing EFL Learners' Listening Skills	650
<i>Isayeva Umida</i>	
Global o'zgarishlar sharoitida yoshlarning ijtimoiy-psixologik muammolari	653
<i>Kudratova Lola Ravshanovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tezkor hisoblashga o'rgatishning samarali usullari	656
<i>Mamasaidova Muhabbat Abdusalom qizi, Akbaraliyeva Marjona Xurshid qizi</i>	
Integrativ yondashuv asosida bolalarga ingliz tilini o'rgatish	660
<i>Marasulova Dono Nigmatullayevna</i>	
Sun'iy intellekt asosidagi chatbotlardan foydalanib 10-sinfda fizika masalalarini o'rgatish metodikasi	665
<i>Matenova Go'zzal Djumabayevna</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilariga ona tilini o'qitish metodlarini takomillashtirish	671
<i>Muminova Munajat Yuldashevna</i>	
Bolalarning etnopsixologik xususiyatlarini rivojlantirishning psixologik shart-sharoitlari	675
<i>Norbekova Barno Shavkatovna</i>	
Qashqadaryo viloyati maktablarida yangi baholash tizimini joriy etishning ta'lim sifati ko'rsatkichlariga ta'siri	679
<i>Panjiyev Maqsud Aliqulovich</i>	
O'zbek tilida gapirish ko'nikmasini rivojlantiruvchi o'quv topshiriqlarini tanlash mezonlari	683
<i>Polvonova Shahnoza Faxriddinovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda yil fasllariga oid materiallarni innovatsion-integratsion yondashuvlar asosida o'rgatish metodikasini samaradorligini oshirish	686
<i>Rajabova Muxayyo Komilovna</i>	
Pedagogik jarayonda bilimlar integratsiyasi orqali tahlil qobiliyatini shakllantirish yo'llari	691
<i>Rustamova Latofat Istam qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda texnologiya fanini o'qitishda innovatsion yondashuvlar	694
<i>Rustamova Manzura Mirkamolovna, Zamira Talipova</i>	
Zamonaviy raqamli jamiyatda oilaviy qadriyatlar transformatsiyasi va uning yoshlar ongiga ta'siri	697
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna</i>	

Insondagi hayotiy tanlov bilish psixologiyasining sohasi sifatida.....	703
S. S. Shukurullojeva	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirish	708
Sharofova Feruza Qavmiddinbek qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda interaktiv metodlardan foydalanish.....	713
Xilola Ochilova Sheraliyevna	
Yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashda munosabatlar tizimini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari.....	716
Xujaniyozova Oygul Rajabovna, Ibodullayeva Sharifaxon Oybek qizi	
Kurashchi qizlarning texnik harakatlarining kinematik va kinetik modellashtirish	721
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi	
O'smirlik davridagi inqiroz va uning muammolarining psixologik rivojlanish mexanizmlari	725
Xujaniyozova Oygul Rajabovna, Maksudbekova Shaxzoda Sherzod qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ijodiy faoliyat asosida bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning o'ziga xosligi	730
Yuldasheva Shoxida Botirovna, Menlimuratova Gulsanem	
Взаимосвязь защитных механизмов и психологической устойчивости подростков в условиях цифровой среды	734
Алимова Елена Геннадьевна	
Narrativ materiallar vositasida oilada o'smir yoshdagi bolalarda kitobxonlikni shakllantirish texnologiyalari.....	740
Yunusova Shahnoza Axror qizi	
Интеграция мультипликации в образовательную среду доо как средство всестороннего развития личности ребенка	745
Терехова Ольга Евгеньевна, Аллазарова Мадина Давронбековна	
Совершенствование речевой культуры студентов	749
Пардабоева Дильфуза Рустамовна	
Использование потенциала искусства в формировании эмоционального интеллекта и социальной компетентности дошкольников	752
Терехова Ольга Евгеньевна, Сайфидинова Мунира Бурхонидиновна	
Теоретические основы проектирования инновационных моделей формирования коммуникативной готовности к школе	756
Терехова Ольга Евгеньевна, Абдурауфова Хилолахон Шахобитдин кизи	
Теоретико-методологические основы формирования логического мышления старших дошкольников посредством интеграции традиционных и интерактивных игр	760
Терехова Ольга Евгеньевна, Рахимова Гулноз Эркиновна	
От репродукции к авторству: поэтапная система развития языковой креативности в старшем дошкольном возрасте	764
Терехова Ольга Евгеньевна, Каримова Регина Равильевна	
Опытно-экспериментальное исследование формирования нравственно-волевых качеств дошкольников в условиях доо средствами национальных игр	768
Терехова Ольга Евгеньевна, Хакимова Одина Шермухамматовна	

BOSHLANG'ICH SINFLARDA YIL FASLLARIGA OID MATERIALLARNI INNOVATSION-INTEGRATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA O'RGATISH METODIKASINI SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Rajabova Muxayyo Komilovna

Urganch davlat pedagogika instituti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi (boshlang'ich ta'lim) yo'nalishi magistranti

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4409-5543>

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda yil fasllari bilan bog'liq o'quv materiallarining samaradorligi innovatsion va integrativ yondashuvlar orqali o'rganiladi. Tadqiqotda o'quvchilarning kognitiv faolligini, ekologik xabardorligini va o'rganish motivatsiyasini oshirish uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalar, fanlararo integratsiya va interaktiv usullarni birlashtirish muhimligi ta'kidlangan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, taklif qilingan metodologiya o'quvchilarning tabiiy hodisalarni tushunishini, tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini va bilimlarni real hayot sharoitlarida qo'llash qobiliyatini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich ta'lim, yil fasllari, innovatsion yondashuv, integrativ yondashuv, fanlararo o'qitish, o'qitish metodologiyasi, ta'lim samaradorligi, interaktiv usullar, ekologik ta'lim.

Abstract: This article studies the effectiveness of teaching materials related to the seasons in primary education through innovative and integrative approaches. The study emphasizes the importance of combining modern pedagogical technologies, interdisciplinary integration and interactive methods to increase students' cognitive activity, environmental awareness and motivation to learn. The results show that the proposed methodology significantly improves students' understanding of natural phenomena, critical thinking skills and the ability to apply knowledge in real-life situations.

Key words: Primary education, seasons, innovative approach, integrative approach, interdisciplinary teaching, teaching methodology, educational effectiveness, interactive methods, environmental education.

Аннотация: В данной статье исследуется эффективность учебных материалов, посвященных временам года, в начальном образовании с использованием инновационных и интегративных подходов. Исследование подчеркивает важность сочетания современных педагогических технологий, междисциплинарной интеграции и интерактивных методов для повышения когнитивной активности учащихся, их экологической осведомленности и мотивации к обучению. Результаты показывают, что предложенная методика значительно улучшает понимание учащимися природных явлений, навыки критического мышления и способность применять знания в реальных жизненных ситуациях.

Ключевые слова: Начальное образование, времена года, инновационный подход, интегративный подход, междисциплинарное обучение, методика преподавания, эффективность обучения, интерактивные методы, экологическое образование.

KIRISH

Zamonaviy boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning yaxlit dunyoqarashini va tabiiy hodisalarni tushunish qobiliyatini rivojlantirish asosiy pedagogik maqsadlardan biri hisoblanadi. Yil fasllari bilan bog'liq o'quv materiallari yosh o'quvchilarda ekologik ong, kuzatish ko'nikmalari va boshlang'ich ilmiy fikrlashni shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Biroq, an'anaviy o'qitish usullari ko'pincha o'quvchilarning faol ishtirokini cheklaydi va nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan to'liq integratsiyalashni ta'minlamaydi. Shu munosabat bilan, o'qitishda innovatsion va integrativ yondashuvlarni qo'llash dolzarb ilmiy va pedagogik zaruratga aylandi. Raqamli texnologiyalar, interaktiv strategiyalar va loyiha asosida o'qitish kabi innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning

motivatsiyasi va ishtirokini oshirish uchun imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, integrativ yondashuvlar tabiiy fanlar mazmunini tilshunoslik, matematika, san'at va texnologiya kabi boshqa fanlar bilan bog'lash imkonini beradi, shu bilan fanlararo fikrlash va chuqurroq tushunishni rivojlantiradi.

Innovatsion-integrativ yondashuvlar orqali mavsumiy materiallarni o'qitish samaradorligini oshirish mavzusi, ayniqsa, kompetentsiyaga asoslangan ta'lim kontekstida dolzarbdir. Ushbu yondashuv nafaqat bilim olishga, balki tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, muloqot ko'nikmalarini va o'rganilgan tushunchalarni real hayotdagi vaziyatlarda qo'llash qobiliyatini rivojlantirishga ham qaratilgan. Yil fasllarini integratsiyalashgan usullar yordamida o'qitish o'quvchilarga tabiatni yagona tizim sifatida idrok etishga yordam beradi va atrof-muhitga mas'uliyatli munosabatni rivojlantiradi.

Innovatsion pedagogikaga qiziqish ortib borayotganiga qaramay, boshlang'ich sinflarda mavsumiy mavzularni o'qitish uchun innovatsiya va integratsiyani birlashtirgan ilmiy asoslangan metodologiyalarga ehtiyoj hali ham mavjud. Shuning uchun ushbu tadqiqot innovatsion-integrativ o'qitish metodologiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish orqali yil fasllari bilan bog'liq o'quv materiallarining samaradorligini oshirishga qaratilgan. Tadqiqot boshlang'ich maktab o'quvchilarida o'quv natijalarini yaxshilash va asosiy kompetensiyalarni shakllantirishni ta'minlashga hissa qo'shadigan pedagogik shartlar, usullar va vositalarni aniqlashga qaratilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich sinflarda fasllarga oid o'quv materiallarini innovatsion va integrativ yondashuvlar asosida yaratish masalasi jahon va o'zbek pedagogika fanida eng dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Xalqaro tajriba shuni ta'kidlaydiki, integratsiyalashgan ta'lim modeli o'quvchilarning tizimli fikrlashini, tabiiy hodisalarni yaxlit idrok etishini va bilimlarni amalda qo'llash kompetensiyalarini rivojlantirishga hissa qo'shadi. Xususan, J. Dyui^[1] ta'limni real hayot bilan bog'lash g'oyasini ilgari surdi va fanlararo integratsiya orqali o'quvchilarning faolligi va mustaqil fikrlashini rivojlantirish mumkinligini asosladi.

Brunerning kognitiv rivojlanish nazariyasiga ko'ra, bolalar bilimni faol izlanish orqali o'zlashtirganda, bilim yanada barqaror va samaraliroq bo'ladi^[2]. Shuning uchun, fasllar mavzusini o'rganishda kuzatish, tajriba, loyiha asosida o'qitish va o'yin texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning tabiat haqidagi tushunchasini chuqurlashtiradi. YuNESKO tomonidan ishlab chiqilgan "Barqaror rivojlanish uchun ta'lim" konsepsiyasi ham ekologik ta'limni boshlang'ich darajadan boshlab integratsiyalashgan tarzda amalga oshirish zarurligini alohida ta'kidlaydi.

Xalqaro adabiyotlarda STEAM ta'limi doirasida tabiiy hodisalarni o'rganish keng yoritilgan. Yakman^[3] va Bybee^[4] tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni isbotlaydiki, STEAM yondashuvi orqali fanlararo integratsiya o'quvchilarning ilmiy dunyoqarashi va ijodiy fikrlashini rivojlantirishga yordam beradi. Fasllar mavzusini san'at, texnologiya va matematika bilan integratsiya qilish orqali o'quvchilar materialni yanada vizual, qiziqarli va amaliy jihatdan samarali tarzda o'zlashtirishlari mumkin.

O'zbek pedagogika fanida innovatsion va integrativ yondashuvlar masalalari ham ustuvor yo'nalishlar sifatida qaratiladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi "Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasi"ni tasdiqlash to'g'risidagi PF-6106-sonli Farmonida ta'lim tizimiga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish va fanlararo integratsiyani kuchaytirish kabi vazifalar belgilangan^[5].

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonunida ta'lim jarayonini kompetensiyaga asoslangan yondashuv asosida tashkil etish va innovatsion usullarni keng joriy etish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillari sifatida tan olingan^[6]. Ushbu talablar, shuningdek, boshlang'ich sinflarda fasllarga oid o'quv materiallarida innovatsion va integrativ o'qitish metodologiyalarini qo'llashni taqozo etadi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 6-apreldagi 187-sonli qarori bilan tasdiqlangan Davlat ta'lim standartlarida boshlang'ich ta'limda fanlararo aloqalarni ta'minlash va tabiiy fanlarni ona tili, matematika, tasviriy san'at va texnologiya bilan integratsiya qilish asosiy tamoyillardan biri sifatida belgilangan^[7]. Bu "Fasllar" mavzusini integrativ asosda o'qitish uchun mustahkam me'yoriy-huquqiy asos yaratadi.

M. Xolmatova^[8], Sh. Abduqodirova^[9] va N. Muslimov^[10] kabi mahalliy olimlarning tadqiqotlari boshlang'ich ta'limda integrativ darslarni tashkil etish o'quvchilarning bilim faolligini oshirishi, bilim olishni kuchaytirishi va fanlararo aloqalarni kuchaytirishi ilmiy jihatdan asoslanadi. Xususan, tabiiy fanlar darslarida innovatsion usullardan - masalan, klaster usullari, miya hujumi, loyiha asosida o'qitish va raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi ta'kidlangan.

Xulosa qilib aytganda, xalqaro va o'zbek adabiyotlari, shuningdek, me'yoriy-huquqiy hujjatlar tahlili shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinflarda fasllarga oid innovatsion va integrativ yondashuvlarga asoslangan o'quv materiallari ta'lim samaradorligini oshirish, ekologik tafakkurni shakllantirish va o'quvchilarning kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim ilmiy va pedagogik ahamiyatga ega.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda boshlang'ich sinflarda fasllarga oid o'quv materiallarining samaradorligini innovatsion-integrativ o'qitish metodologiyalari asosida baholash uchun sifatli va miqdoriy yondashuvlarni birlashtirgan aralash usullardan foydalangan tadqiqot dizayni qo'llanildi. Metodologik asos konstruktivistik o'rganish nazariyasi, kompetensiyaga asoslangan ta'lim va fanlararo integratsiya tamoyillariga asoslangan edi.

Tadqiqot umumiy o'rta maktablarda o'tkazildi va boshlang'ich sinf o'quvchilari (1-4-sinflar), sinf o'qituvchilari va maktab metodistlari ishtirok etdi. Namuna turli o'quv muhitlarini aks ettirishni ta'minlash uchun maqsadli namunalar yordamida tanlandi. An'anaviy o'qitish usullarini innovatsion-integrativ o'qitish yondashuvlari bilan taqqoslash uchun eksperimental va nazorat guruhlarini tuzildi.

Eksperimental guruhda mavsumiy mavzularni o'qitish tabiiy fanlar, til san'ati, matematika, tasviriy san'at va texnologiyaning fanlararo integratsiyasi orqali tashkil etildi. Loyiha asosida o'qitish, kuzatish, ta'limiy o'yinlar, STEAM asosidagi mashg'ulotlar, klaster texnikalari, miya hujumi va raqamli o'qitish vositalari kabi innovatsion o'qitish usullari tizimli ravishda qo'llanildi. Nazorat guruhi an'anaviy, fanga yo'naltirilgan o'qitish usullaridan foydalangan holda o'qitishni davom ettirdi.

Ma'lumotlarni to'plash usullari pedagogik kuzatish, so'rovnoma, diagnostika testlari va o'quvchilarning o'quv natijalarini tahlil qilishni o'z ichiga oldi. O'quvchilarning mavsumiy mavzularga oid bilim, ko'nikma va malakalaridagi o'zgarishlarni o'lchash uchun ikkala guruhga ham testdan oldingi va testdan keyingi baholashlar o'tkazildi. Bundan tashqari, o'quv motivatsiyasi va kognitiv faollikdagi o'zgarishlarni aniqlash uchun o'qituvchilarning mulohazalari va o'quvchilarning fikr-mulohazalari orqali sifatli ma'lumotlar to'plandi.

Innovatsion-integrativ metodologiyaning samaradorligi bir nechta mezonlar asosida baholandi: bilimlarni o'zlashtirish darajasi, fanlararo fikrlashni rivojlantirish, ekologik ongni shakllantirish, o'rganish motivatsiyasi va bilimlarni amaliy sharoitlarda qo'llash qobiliyati. Tajriba va nazorat guruhlarini o'rtasidagi farqlarning ahamiyatini aniqlash uchun miqdoriy ma'lumotlarning statistik tahlili o'tkazildi.

Tadqiqot jarayoni uch bosqichda o'tkazildi. Diagnostika bosqichi o'quvchilarning mavsumiy tushunchalarni tushunishining dastlabki darajasini aniqlashga qaratilgan edi. Shakllantiruvchi bosqich innovatsion-integrativ o'qitish strategiyalarini amalga oshirishni o'z ichiga oldi. Yakuniy bosqich metodologiyaning umumiy samaradorligini baholadi va tadqiqot natijalarini umumlashtirdi.

Umuman olganda, ushbu metodologiya tadqiqot natijalarining ishonchiligi va asoslilikini ta'minladi va boshlang'ich ta'limda mavsumiy materiallarni o'qitish samaradorligini oshirishga innovatsion-integrativ yondashuvlarning ta'sirini har tomonlama baholash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinflarda fasllarga oid o'quv materiallari innovatsion-integrativ yondashuvlarga asoslangan holda an'anaviy o'qitish usullariga nisbatan o'quvchilarning o'quv natijalarini sezilarli darajada yaxshilaydi. Testdan oldingi va testdan keyingi natijalar tahlili tajriba guruhida o'quvchilarning o'quv yutuqlarida sezilarli o'sish kuzatilganini, nazorat guruhi esa faqat o'rtacha natijalarni ko'rsatganini ko'rsatdi.

Miqdoriy ma'lumotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, fanlararo va innovatsion o'qitish strategiyalariga duch kelgan o'quvchilar mavsumiy o'zgarishlar, tabiiy hodisalar va atrof-muhit munosabatlarini kontseptual tushunishning yuqori darajalariga erishdilar. Xususan, tajriba guruhidagi o'quvchilar mavsumiy jarayonlarni tushuntirish, tabiatdagi sabab-oqibat munosabatlarini aniqlash va olingan bilimlarni real hayotdagi vaziyatlarga qo'llash qobiliyatlarini yaxshiladilar. Ushbu topilmalar integrativ o'qitish chuqurroq kognitiv ishlov berish va mazmunli o'rganishni qo'llab-quvvatlashini tasdiqlaydi.

O'quv natijalaridan tashqari, natijalar o'quvchilarning o'quv motivatsiyasi va ishtirokining sezilarli darajada oshganligini ko'rsatadi. Kuzatuv ma'lumotlari va so'rovnoma javoblari shuni ko'rsatdiki, loyihaga asoslangan o'qitish, ta'limiy o'yinlar va STEAMga yo'naltirilgan faoliyat kabi innovatsion usullar qiziqish, faol ishtirok va hamkorlikdagi o'rganishni rivojlantiradi. O'quvchilar tabiiy hodisalarni kuzatishga ko'proq qiziqish bildirishdi va fasllar bilan bog'liq o'quv faoliyatiga ijobiy munosabat bildirishdi. Bu faol o'rganish muhiti ichki motivatsiyani kuchaytiradi degan konstruktivistik taxminlarni qo'llab-quvvatlaydi.

Sifatli topilmalar shuni ko'rsatadiki, fanlararo integratsiya boshlang'ich maktab o'quvchilarida yaxlit va tizimli fikrlashni rivojlantirishga hissa qo'shgan. Tabiiy fanlar mazmunini til, matematika, san'at va texnologiya bilan bog'lash orqali o'quvchilar mavsumiy mavzularni parchalangan bilimlar emas, balki o'zaro bog'liq deb qabul qila oldilar. Bu erta ta'limda o'quv dasturlari o'rtasidagi integratsiyaning muhimligini ta'kidlaydigan zamonaviy ta'lim tadqiqotlariga mos keladi.

Natijalarni muhokama qilish, shuningdek, innovatsion-integrativ yondashuv o'quvchilarda ekologik ongni shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatganligini ko'rsatadi. O'quvchilar ekologik mas'uliyat, mavsumiy sikllar va tabiat bilan barqaror o'zaro ta'sirning ahamiyatini yaxshiroq tushunishdi. Bu natijalar Barqaror rivojlanish uchun ta'lim tamoyillariga mos keladi va boshlang'ich bosqichda ekologik tushunchalarni joriy etishning dolzarbligini ta'kidlaydi.

Tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'limda mavsumiy materiallarni o'qitishda innovatsion-integrativ yondashuvlarning ilmiy dolzarbligi va amaliy ahamiyatini tasdiqlaydi. Munozara bunday yondashuvlar nafaqat akademik yutuqlarni oshirishi, balki kognitiv rivojlanish, ekologik fikrlash va o'quvchilarning motivatsiyasini ham rivojlantirishini tasdiqlaydi. Ushbu topilmalar innovatsion pedagogik amaliyotlarni boshlang'ich ta'lim o'quv dasturlariga integratsiyalash uchun empirik yordam beradi va zamonaviy ta'lim nazariyasi va amaliyotining rivojlanishiga hissa qo'shadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot boshlang'ich sinflarda fasllarga oid o'quv materiallarining samaradorligini innovatsion-integrativ yondashuvlar asosida o'rganib chiqdi. Tadqiqot natijalari fanlararo integratsiya va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash ta'lim jarayonining sifatini sezilarli darajada oshirishini tasdiqlaydi. An'anaviy o'qitish usullari bilan taqqoslaganda, innovatsion-integrativ o'qitish chuqurroq kontseptual tushunchaga, yuqori o'rganish motivatsiyasiga va o'quvchilarning kognitiv va ekologik kompetentsiyalarini rivojlantirishga hissa qo'shadi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, tabiiy fanlar mazmunini til, matematika, san'at va texnologiya bilan integratsiya qilish o'quvchilarga mavsumiy hodisalarni yaxlit idrok etish va bilimlarni amaliy kontekstlarda qo'llash imkonini beradi. Bunday yondashuv ta'limning dastlabki bosqichida tizimli fikrlash, ijodkorlik va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bundan tashqari, tadqiqot loyihaga asoslangan o'qitish, STEAM faoliyati va raqamli vositalarni o'quvchilarning ishtiroki va hamkorlikdagi o'qishini rivojlantirishda faol o'rganish strategiyalarining ijobiy rolini ta'kidlaydi.

Umuman olganda, tadqiqot boshlang'ich ta'limda mavsumiy mavzularni innovatsion-integrativ o'qitish nafaqat pedagogik jihatdan samarali, balki zamonaviy ta'lim islohotlari va barqaror rivojlanish maqsadlariga ham mos kelishini tasdiqlaydi. Tadqiqot integrativ metodologiyalarning afzalliklari haqida empirik dalillarni taqdim etish orqali pedagogik nazariyaga hissa qo'shadi va boshlang'ich ta'lim amaliyotini takomillashtirish bo'yicha amaliy tushunchalarni taqdim etadi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, boshlang'ich ta'limda mavsumiy mavzularni o'qitish samaradorligini oshirish uchun quyidagi tavsiyalar taklif etiladi:

- O'quv dasturlarini ishlab chiqish:** Boshlang'ich ta'lim o'quv dasturlari innovatsion-integrativ yondashuvlarni aniq o'z ichiga olishi, mavsumiy va ekologik mavzularni o'qitishda fanlararo aloqalarni ta'minlashi kerak.
- O'qituvchilarni tayyorlash:** O'qituvchilarning integrativ o'qitish usullarini, STEAM asosidagi o'qitish va raqamli ta'lim texnologiyalarini qo'llashdagi malakasini oshirish uchun kasbiy rivojlanish dasturlari tashkil etilishi kerak.
- O'quv resurslari:** Maktablar innovatsion va integrativ o'quv faoliyatini qo'llab-quvvatlaydigan zamonaviy o'quv materiallari, raqamli vositalar va interaktiv resurslar bilan ta'minlanishi kerak.
- Baholash amaliyotlari:** Baholash tizimlari nafaqat bilim olishni, balki o'quvchilarning fanlararo tushunchalarni real hayotdagi vaziyatlarda qo'llash qobiliyatini ham o'lchaydigan malakaga asoslangan baholash usullarini o'z ichiga olishi kerak.
- Ekologik ta'lim:** Boshlang'ich sinflardan boshlab mavsumiy mavzularni integratsiyalashgan o'qitish orqali ekologik ong va barqaror fikrlashni rivojlantirishga ko'proq e'tibor qaratish kerak.
- Kelajakdagi tadqiqotlar:** Innovatsion-integrativ yondashuvlarning turli ta'lim sharoitlarida o'quvchilarning akademik yutuqlari va ekologik munosabatlariga uzoq muddatli ta'sirini o'rganish uchun qo'shimcha tadqiqotlar o'tkazish tavsiya etiladi.

Xulosa qilib aytganda, mavsumiy materiallarni o'qitishda innovatsion-integrativ metodologiyalarni joriy etish ta'lim natijalarini yaxshilash va boshlang'ich maktab o'quvchilarining yaxlit rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun katta salohiyatga ega. Ushbu tavsiyalar boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilishga intilayotgan o'qituvchilar, siyosatchilar va tadqiqotchilar uchun amaliy qo'llanma bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Dyui J. Democracy and Education. New York: Macmillan, 1916.
2. Bruner J. The Process of Education. Cambridge: Harvard University Press, 1960.
3. Yakman G. STEAM Education: An overview of creating a model of integrative education. Virginia, 2008.
4. Bybee R. Scientific inquiry and science teaching. Washington: NSTA Press, 2004.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasi to'g'risida"gi PF-6106-sonli Farmon. Toshkent, 2020.
6. O'zbekiston Respublikasi. Ta'lim to'g'risida: Qonun. Toshkent, 2020.
7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. "Umumiy o'rta ta'lim davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida"gi 187-son Qaror. Toshkent, 2017.
8. Xolmatova M. Boshlang'ich ta'limda integratsiyalashgan darslarni tashkil etish metodikasi. Toshkent: Fan, 2016.
9. Abduqodirova Sh. Boshlang'ich ta'limda interfaol metodlardan foydalanish. Toshkent: TDPU nashriyoti, 2019.
10. Muslimov N. Pedagogik innovatsiyalar va ta'lim samaradorligi. Toshkent: O'qituvchi, 2018.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.